

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
NIILA JÄÄSKINENA,
predstavljeni 7. februarja 2013¹

Zadeva C-536/11

Bundeswettbewerbsbehörde

proti

Donau Chemie AG

Donauchem GmbH

DC Druck-Chemie Süd GmbH & Co KG

Brenntag Austria Holding GmbH

Brenntag CEE GmbH

ASK Chemicals GmbH, nekdanja Ashland-Südchemie-Kernfest GmbH

ASK Chemicals Austria GmbH, nekdanja Ashland Südchemie Hantos Ges.m.b.H.

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Oberlandesgericht Wien (Avstrija))

„Konkurenca — Odškodninska tožba — Dokaz — Dopustnost — Vpogled tretje osebe v spis končanega postopka v javnopravni zadevi na področju konkurence za utemeljitev odškodninske tožbe — Vpogled, ki ga zahteva združenje, ki zastopa tretje osebe, ki bi bile lahko oškodovane zaradi kartela — Zakonska prepoved vpogleda, če ni soglasja vseh strank postopka v javnopravni zadevi na področju konkurence — Neobstoj sodne pristojnosti za tehtanje upoštevni dejavnikov, vključno z varstvom dokazov, pridobljenih v programu prizanesljivosti, ki je v nasprotju s polnim učinkom — Načeli enakovrednosti in učinkovitosti — Člen 19(1) PEU — Člen 101 PDEU — Listina Evropske unije o temeljnih pravicah — Člen 47“

I – Uvod

1. Člen 39(2) Avstrijskega zveznega zakona iz leta 2005 proti omejevalnim sporazumom in drugim omejitvam konkurence (Bundesgesetz gegen Kartelle und andere Wettbewerbsbeschränkungen) (v nadaljevanju: KartG) tretjim osebam prepoveduje vpogled v sodni spis postopka v javnopravni zadevi na področju konkurence, če ni soglasja strank v postopku. Verband Druck & Medientechnik (v nadaljevanju: združenje) zastopa interese podjetij v tiskarskem sektorju. Združenje je Oberlandesgericht Wien, sodišču, pristojnemu za konkurenčnopravne zadeve (v nadaljevanju: sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve), predlagalo, naj odredi, da se zagotovi dostop do dokumentov končanega postopka v javnopravni zadevi na področju konkurence, v katerem so bili udeleženi Bundeswettbewerbsbehörde (zvezni organ, pristojen za konkurenco) na eni strani ter družba Donau Chemie AG in šest drugih gospodarskih subjektov, dejavnih na veleprodajnem trgu kemikalij za tiskarstvo, na drugi strani.

¹ — Jezik izvirnika: angleščina.

2. Sodišče je v tej zadevi pozvano, naj razvije načela, ki jih je določilo v zadevi Pfeiderer,² ki se nanaša na vpogled v spise nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, s strani tretjih oseb, ki nameravajo vložiti odškodninske tožbe zoper podjetja, za katera je bilo ugotovljeno, da so kršila člen 101 PDEU, če so bili nekateri podatki iz spisov pridobljeni v okviru programa prizanesljivosti, ki ga izvaja ta organ.

3. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je nacionalna procesna avtonomija držav članic pri uporabi prava EU omejena ne glede na to, ali gre za spor na področju konkurenčnega prava ali za katerikoli drugi spor. Načelo enakovrednosti zahteva enaka pravna sredstva in procesna pravila za zahtevke na podlagi prava Evropske unije, kot se uporabljajo za podobne zahtevke, ki so povsem notranji. Načelo učinkovitosti ali učinkovitega sodnega varstva nalaga sodiščem držav članic, da zagotovijo, da nacionalna pravna sredstva in procesna pravila v praksi ne onemogočijo ali prekomerno otežijo uveljavljanja zahtevkov, ki temeljijo na pravu Unije.

4. Prvo od teh načel je upošteveno za rešitev spora, ker po avstrijskem pravu niti splošni pravdni postopek niti kazenski postopek ne zahtevata absolutnega soglasja vseh strank, preden drugi pridobijo pravico do vpogleda v sodne spise. Ali to pomeni, da upoštevena avstrijska procesna pravila za odškodninske zahtevke zaradi kršitev konkurenčnega prava Unije³ postavljajo pogoj, ki ne velja za podobne zahtevke, ki so povsem notranji?⁴

5. Ob omejitvi vpogleda tretjim osebam v spis sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, tretjim osebam se postavlja vprašanje učinkovitega sodnega varstva v zvezi z zahtevki, ki temeljijo na pravu Unije. V obravnavani zadevi je treba klasično načelo učinkovitosti, ki ga bom pojasnil v nadaljevanju, ponovno preučiti glede na člen 19(1) PEU, ki je bil vključen z Lizbonsko pogodbo. Člen 19(1) določa, da „[d]ržave članice vzpostavijo pravna sredstva, potrebna za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva, na področjih, ki jih ureja pravo Unije“. To pomeni, da je treba upoštevati pravico do dostopa do sodnega varstva, ki jo določa člen 47 Listine EU o temeljnih pravicah, kot se razlaga ob upoštevanju člena 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP) in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice v zvezi s to določbo.⁵

6. Nazadnje, člen 47 Listine EU o temeljnih pravicah je treba uporabiti tudi pri odločanju, ali je to, da se tretji osebi dovoli vpogled v končan postopek v javnopravni zadevi na področju konkurence, v nasprotju s pravico do pravičnega sojenja, vsaj kadar so bili nekateri podatki predloženi v okviru javnopravnega jamstva v zvezi z ugodno obravnavo. To ima posledice v zvezi s privilegijem zoper samoobtožbo in varovanjem poslovnih skrivnosti.

II – Pravni okvir

A – Zakonodaja Unije

7. V prvem stavku uvodne izjave 1 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe⁶ je navedeno, da je treba zato, da se vzpostavi sistem, ki zagotavlja, da konkurenca na skupnem trgu ni izkrivljena, člena 81 [ES] in 82 [ES] v Skupnosti uporabljati učinkovito in enotno.

2 — Sodba z dne 14. junija 2011 (C-360/09, ZOdl., str. I-5161).

3 — Glej sodbi z dne 13. julija 2006 v združenih zadevah Manfredi in drugi (od C-295/04 do C-298/04, ZOdl., str. I-6619) in z dne 20. septembra 2001 v zadevi Courage in Crehan (C-453/99, Recueil, str. I-6297).

4 — Glej na primer sodbo z dne 1. decembra 1998 v zadevi Levez (C-326/96, Recueil, str. I-7835).

5 — Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca J. Mazáka v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Pfeiderer (točka 3).

6 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205.

8. Člen 11(1) Uredbe št. 1/2003, naslovljen „Sodelovanje med Komisijo in organi, pristojnimi za konkurenco v državah članicah“, določa:

„Komisija in organi, pristojni za konkurenco v državah članicah, v sodelovanju uporabljajo pravila konkurence Skupnosti.“

9. Člen 35(1) Uredbe (ES) št. 1/2003 določa:

„Države članice določijo organ ali organe, pristojne za konkurenco, ki so odgovorni za uporabo členov 81 in 82 Pogodbe tako, da učinkovito izpolnjujejo določbe te uredbe. Ukrepi, ki so potrebni za pooblastilo teh organov za uporabo teh členov, se sprejmejo pred 1. majem 2004. Imenovani organi so lahko tudi sodišča.“

B – Nacionalna zakonodaja

10. Člen 39(2) KartG določa:

„Osebe, ki niso stranke v postopku, lahko vpogledajo v spis sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, samo s soglasjem strank.“

11. Člen 219(2) avstrijskega Zivilprozessordnung (zakonik o pravdnem postopku) določa:

„Tretje osebe lahko s soglasjem obeh strank vpogledajo v spis, si naredijo kopije in izpiske, če temu ne nasprotujejo prevladujoči legitimni interesi drugega ali prevladujoči javni interesi v smislu člena 26(2), prvi stavek, DSG 2000. Če ni takšnega soglasja, lahko tretja oseba vpogleda v spis le če verodostojno izkaže pravni interes.“⁷

12. Člen 273 istega zakonika določa:

„(1) Če je gotovo, da je ena stranka upravičena do odškodnine ali ima kakršenkoli drug zahtevek, vendar spornega zneska odškodnine ali zahtevka ni mogoče ali ga je zelo težko dokazati, lahko sodišče na predlog ali po uradni dolžnosti po prosti presoji določi ta znesek tudi brez upoštevanja dokaza, ki ga je predložila stranka. Znesek se lahko določi po zaslišanju ene od strank pod zaprisego glede okoliščin, ki so upoštevne za določitev zneska.

(2) Če so med več zahtevki v isti tožbi individualni zahtevki, ki so glede na skupni znesek zanemarljivi, sporni in popolna razjasnitev vseh za njih upoštevni okoliščin povzroča težave, ki niso sorazmerne z višino spornih zahtevkov, lahko sodišče o njih prav tako odloči (odstavek 1) po prosti presoji. Enako velja za individualne zahtevke, če zahtevani znesek v posameznem primeru ne presega 1 000 EUR.“

13. Člen 77 (1) avstrijskega *Strafprozessordnung* (zakonik o kazenskem postopku) določa:

„V primeru upravičenega pravnega interesa državni tožilci in sodišča tudi v primerih, ki niso posebej navedeni v tem zakoniku, dovolijo dostop do ugotovitev preiskave ali glavnega postopka, ki so jim na voljo, če temu ne nasprotuje javni ali zasebni interes.“

⁷ — Člen 219(2) zakonika o pravdnem postopku se ne uporablja za postopke v javnopravni zadevi na področju konkurence.

III – Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

14. Sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, je 26. marca 2010 toženim strankam v postopku v glavni stvari naložilo globe, ker so bile udeležene pri sporazumih in usklajenih ravnanjih, ki so v nasprotju s členom 101 PDEU. Ta postopek (v nadaljevanju: postopek v zvezi s kartelom) je na podlagi vloge za prizanesljivo obravnavo, ki jo je vložila ena od toženih strank, začel zvezni organ, pristojen za konkurenco. Sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, je ugotovilo, da je šlo za kršitev prepovedi kartelov in da se je prepovedani kartel izvajal v Avstriji na veleprodajnem trgu kemikalij za tiskanje. To odločbo je potrdilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče) v vlogi višjega sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, s sklepom z dne 4. oktobra 2010 in je tako postala pravnomočna.

15. Združenje je zaprosilo za vpogled v spis (*Akteneinsicht*) postopka v zvezi s kartelom,⁸ ki ga ima sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve. Združenje navaja, da ima v skladu s svojim statutom pravico zastopati interese svojih članov, vključno s podjetji v tiskarskem sektorju. Iz predložitvenega sklepa je razvidno, da združenje na predlog svojih članov preučuje predvsem višino škode, ki je nastala zaradi kršitve konkurenčnega prava, za pripravo odškodninske tožbe.

16. Združenje trdi, da dostop do spisa sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve potrebuje zato, da bi se dokazala narava in višina utrpjene škode ali da bi se to izračunalo na podlagi podatkov, ki so v spisu. Trdi, da ima na podlagi tega upravičen interes.

17. Vse stranke postopka v zvezi s kartelom, razen zveznega organa, pristojnega za konkurenco, niso dale soglasja. Zvezni organ, pristojen za konkurenco, se je strinjal s tem, da se tožeči stranki dovoli dostop do prvostopenjske odločbe; to je sodbe sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, in do ničesar drugega več. Na podlagi avstrijskega prava in posebej člena 39(2) KartG in njegovih pravil o „varovanju poslovnih skrivnosti“ to pomeni, da združenju za pomoč pri vložitvi odškodninskih tožb proti toženim strankam ali za katerikoli drugi namen ni mogoče posredovati niti spisa niti sodbe sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, za pomoč pri vložitvi odškodninskih tožb proti toženim strankam ali za katerikoli drugi namen.

18. Glede na sodbo Sodišča v zadevi Pfeiderer in na smernice v tej zadevi, da pravo Evropske unije zahteva tehtanje vseh interesov v vsakem posameznem primeru, kadar tretja oseba, ki zatrjuje, da je utrpela škodo zaradi kršitve člena 102 PDEU, zahteva vpogled v spis iz postopka v javnopravni zadevi v zvezi z istim vprašanjem, tudi če je bil sestavljen v okviru programa prizanesljivosti, se sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, sprašuje, ali je avstrijsko pravo skladno z načelom polnega učinka in obveznostjo držav članic, da posameznikom dovolijo vlaganje odškodninskih tožb zaradi kršitev konkurenčnega prava.⁹ Sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, dvomi tudi o združljivosti člena 39(2) KartG z načelom prepovedi diskriminacije, ker avstrijsko pravo v običajnih pravnih zadevah, kot so odškodnine, ali kazenskih zadevah ne zahteva soglasja vseh strank v zvezi z vpogledom v spise sodišč.

19. Glede na navedeno je sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, Sodišču na podlagi člena 267 PDEU v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali pravo Unije – zlasti glede na sodbo Sodišča z dne 14. junija 2011 v zadevi Pfeiderer (C-360/09) – nasprotuje nacionalni konkurenčnopravni določbi, v skladu s katero je odobritev vpogleda v spis sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, za tretje osebe, ki niso udeležene v postopku, zaradi priprave odškodninskih tožb proti udeležencem omejevalnega sporazuma (tudi) v postopku, v katerem sta bila uporabljena člen 101 PDEU ali 102 PDEU

8 — V zahtevku za dostop do dokumentov se združenje sklicuje na [Kartellakt] 29 Kt 5/09.

9 — Zgoraj navedeni sodbi Courage in Crehan ter Manfredi.

v povezavi z Uredbo št. 1/2003/ES, brez izjeme odvisna od soglasja vseh strank v postopku in sodišču v posamičnem primeru ne omogoča tehtanja interesov, ki jih varuje pravo Unije, za določitev pogojev, pod katerimi se odobri ali zavrne vpogled v spis?

Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen:

2. Ali pravo Unije nasprotuje takšni nacionalni določbi, če ta sicer enako velja za postopke, v katerih se uporablja zgolj nacionalno konkurenčno pravo, in ne določa posebnega pravila za dokumentacijo, ki so jo dali na voljo prosilci za prizanesljivo obravnavo, primerljive nacionalne določbe v drugih vrstah postopka, zlasti v pravnem in nepravdnem civilnem postopku in v kazenskem postopku, pa vpogled v sodni spis omogočajo tudi brez soglasja strank, če tretja oseba, ki ne sodeluje v postopku, verodostojno izkaže pravni interes za vpogled v spis in prevladujoči interesi drugega ali prevladujoči javni interesi v posameznem primeru ne nasprotujejo vpogledu v spis?“

20. Pisna stališča so predložili združenje, zvezni organ, pristojen za konkurenco, družbe Donau Chemie AG in Donauchem GmbH, Brenntag CEE GmbH, Ask Chemicals GmbH in ASK Chemicals Austria GmbH,¹⁰ DC Druck Chemie Süd GmbH & Co KG, avstrijska, belgijska, nemška, španska in italijanska vlada, Komisija ter Nadzorni organ EFTA. Vsi zgoraj navedeni, razen italijanske vlade, skupaj s Francosko republiko so se udeležili obravnave 4. oktobra 2012.

IV – Pravna analiza

A – Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

21. Komisija se v pisnih stališčih sprašuje o dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe. Navaja, da v predlogu za sprejetje predhodne odločbe ni nobenih navedb o tem, ali je nacionalno predložitevno sodišče preverilo, ali so izpolnjeni pogoji iz člena 219(2) zakonika o pravnem postopku. Ta določba je očitno nacionalni ukrep, ki določa vpogled v spis, če bi se za člen 39(2) KartG ugotovilo, da ni združljiv s pravom Unije. Člen 219(2) zakonika o pravnem postopku zahteva, da se dokaže pravni interes za vpogled v spis. Komisija se zato sprašuje, ali odgovora na vprašanji za predhodno odločanje morda ne bi bila hipotetična, če združenje ne bi moglo zadovoljivo izkazati pravnega interesa.

22. Poudarjam, da so v pisnih stališčih Komisije še nekatere navedbe, ki kažejo na odgovor na prvo vprašanje, a so hkrati upoštevne tudi za vprašanje dopustnosti. To je zato, ker se Komisija sprašuje na primer, ali v avstrijskem pravu obstajajo druge poti za zbiranje zahtevanih dokazov. Komisija navaja, da je pomembno vedeti kakšen je obseg, v katerem sodišče, ki odloča o odškodninski tožbi, upošteva pisni dokaz in ali morda daje prednost ustnemu pričevanju. Če je to zadnje, potem bodo dokumenti iz spisa manj pomembni. Drugo ključno vprašanje je obseg, v katerem je posredni dokaz v primerjavi z neposrednim dokazom v nacionalnem pravu dovoljen in zadostuje za utemeljitev odškodninskega zahtevka.

23. Zvezni organ, pristojen za konkurenco, podobno trdi, da celotno avstrijsko pravo zagotavlja dovolj poti za zbiranje dokazov in zagotavljanje učinkovitega uveljavljanja odškodninskih zahtevkov, ki temeljijo na konkurenčnem pravu. Na primer, zvezni organ, pristojen za konkurenco, med drugim dvomi o težavah, ki naj bi jih imeli člani združenja v zvezi z določitvijo višine škode. Poudarja, da če višine utrpljene škode ni mogoče določiti ali jo je mogoče določiti le z velikimi težavami, lahko sodišče na podlagi člena 273 zakonika o pravnem postopku o tem prosto presodi.

10 — Kot je navedeno na naslovnici teh sklepnih predlogov, je bila družba ASK Chemicals GmbH prej družba Ashland-Südchemie-Kernfest GmbH, družba ASK Chemicals Austria GmbH pa družba Ashland Südchemie Hantos Ges.m.b.H.

24. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišče ni pristojno niti za to, da bi se v okviru odločanja o predlogu za sprejetje predhodne odločbe izreklo o razlagi nacionalnih določb, niti za to, da bi presojalo o tem, ali jih predložitveno sodišče pravilno razlaga.¹¹ Nacionalno predložitveno sodišče mora prav tako preveriti pravilnost navedb pred njim.¹²

25. Na tem mestu je treba konceptualno razlikovati med (i) dokumenti organa, pristojnega za konkurenco, v zvezi s preiskavo s področja varstva konkurence; (ii) dokumenti v zvezi s postopkom pred pristojnim sodiščem, ki odloča o zadevi, ki lahko med drugim zajema (nekaj dokumentov ali vse) dokumente iz preiskave s področja varstva konkurence in (iii) dokaznimi listinami pred pristojnim sodiščem za katerikoli morebiten zasebnopravni zahtevek, ki temelji na omejevanju konkurence.¹³

26. Ne glede na razdelitev pristojnosti odločanja med različnimi organi v tej pravni strukturi,¹⁴ gre za tri različna vprašanja; (i) dostop do dokumentov preiskave s področja varstva konkurence, ki jih ima organ, pristojen za konkurenco, ki se nanaša na dostop do upravnih dokumentov; (ii) vpogled v spis sodišča države članice, ki je pristojno v postopkih v zvezi s konkurenco, ki se nanaša na dostop do sodnih dokumentov; in (iii) dostopnost takih upravnih ali sodnih dokumentov za vložitev odškodninske tožbe. To lahko pomeni predhodno preiskavo ali obveznost razkritja dokumentov v okviru pravnega postopka.

27. Na podlagi nedvoumno postavljenih vprašanj za predhodno odločanje, se ta zadeva nanaša na drugo skupino, to je dostop do dokumentov sodišča, ki je pristojno za odločanje o kartelu v postopku v zvezi z javnopravno zadevo. Zahtevek za dostop do teh dokumentov je, tudi če ga je sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, tehnično zabeležilo kot nadaljevanje postopka v zvezi s kartelom, ločen od vsebinske kršitve prava Unije in/ali nacionalnega konkurenčnega prava in od kateregakoli pravnega postopka, začetega pred pristojnimi pravnimi sodišči za povrnitev škode.¹⁵

28. Zato je ta spor pred sodiščem, pristojnim za konkurenčnopravne zadeve, brez dvoma hipotetičen, pravo Unije pa lahko očitno vpliva na njegovo rešitev, to je, ali je treba dostop do zaprosenih dokumentov odobriti ali ne. Poleg tega vprašanja v zvezi s sposobnostjo ali procesnim upravičenjem združenja ali njegovih članov v katerihkoli civilnih postopkih, do katerih lahko pride, ali v zvezi z dokaznim standardom, ki se v teh postopkih uporablja, za dopustnost tega predloga za sprejetje predhodne odločbe niso upoštevna, čeprav očitno lahko vplivajo na uporabo načela učinkovitosti, o čemer pa odloča nacionalno sodišče.

29. Glede na upoštevne pravne in dejanske elemente v tej zadevi menim, da ima Sodišče na voljo dovolj podatkov, da lahko odgovori na vprašanje za predhodno odločanje. Zato menim, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

11 — Sodba z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Orfanopoulos (C-482/01 in C-493/01, Recueil, str. I-5257, točka 42 in navedena sodna praksa).

12 — Prav tam (točka 45).

13 — Na ravni Evropske unije se sklicujem na (i) dokumente Komisije; (ii) spis Splošnega sodišča in (iii) dokaze pred nacionalnim sodiščem, ki odloča o civilnopravnih posledicah nezakonitega omejevanja konkurence. Glej tudi sodbo z dne 21. septembra 2010 v združenih zadevah Švedska proti API (C-514/07 P, C-521/07 P in C- 532/07, ZOdl., str. I-8533). V točkah od 79 do 82 je Sodišče navedlo, da so sodne dejavnosti izključene iz pravice do dostopa do dokumentov, ki ga zagotavlja Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331) in obveznosti preglednosti iz člena 255 ES (zdaj člen 15(3) PDEU). V točkah od 21 do 39 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca M. Poiaresa Madura v tej zadevi so opisani različni nacionalni in mednarodni pristopi k vpogledu v spis sodišča.

14 — Glej na primer poročilo delovne skupine EMK z dne 31. oktobra 2012, Co-operation Issues and Due Process „Decision Making Powers“. Na straneh 5 in 6 poročila je navedeno, da obstajajo trije temeljni institucionalni modeli za izvajanje konkurence v EU; (i) monistični upravni model, v katerem edini upravni organ preiskuje zadeve in sprejema odločitve o izvajanju. V nekaterih pravnih redih organ nima pristojnosti za nalaganje glob; (ii) dualistični upravni model, kjer sta preiskava in sprejemanje odločitev zaupana dvema organoma. En organ je zadolžen za preiskovanje zadev, ki so pozneje posredovane drugemu organu, ki je zadolžen za sprejetje odločitev; (iii) sodni model, v katerem bodisi sodišče vsebinsko odloči o zadevi in naloži globe bodisi samo naloži globe, vsebinska presoja zadeve pa je prepuščena organu, pristojnemu za konkurenco. Na strani 9 je navedeno, da Avstrija spada v prvi od dveh sodnih modelov, to je v povsem sodni model.

15 — Sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve uporablja vpisno številko, ki je navedena zgoraj v opombi 9. Združenje je vpisano kot intervenient v tem postopku.

B – Odgovor na drugo vprašanje

30. Odločil sem se, da bom najprej odgovoril na drugo vprašanje, ker menim da je v tej zadevi bolj logično najprej obravnavati načelo enakovrednosti, čeprav je bilo to drugo vprašanje, ki ga je postavilo nacionalno sodišče. To je tako, ker se po mojem mnenju z vidika omejitev nacionalne procesne avtonomije vprašanje enakovrednosti logično postavlja pred vprašanjem učinkovitosti. Ne glede na navedbe nacionalnega sodišča na začetku drugega vprašanja, je z vidika prava EU treba obravnavati obe vprašanji, da bi dali koristen odgovor.

31. Na drugo vprašanje za predhodno odločanje je mogoče enostavno odgovoriti. Pridružujem se stališču vseh strank, razen združenja, da člen 39(2) KartG ni le določba, ki je v smislu sodne prakse Sodišča glede načela enakovrednosti podobna bodisi členu 219(2) zakonika o pravdnem postopku bodisi členu 77(1) zakonika o kazenskem postopku v okviru uporabe konkurenčnega prava. Dodati je treba, da ta ugotovitev ne temelji na splošnem načelu prepovedi diskriminacije ampak na načelu enakovrednosti, ki v skladu z ustaljeno sodno prakso omejuje nacionalno procesno avtonomijo. Prvonavedeno načelo zagotavlja, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno. To se za dejstva obravnavane zadeve ne more uporabiti, ker načelo enakovrednosti sledi istemu cilju.

32. Skladnost z načelom enakovrednosti zahteva, da se zadevno nacionalno pravilo brez razlik uporablja za tožbe, ki temeljijo na kršitvi prava EU, in tožbe, ki temeljijo na kršitvi nacionalnega prava, pri čemer „imajo vse isti namen in predmet“.¹⁶ Vendar načela enakovrednosti ni mogoče razlagati tako, da mora država članica svoja ugodna pravila razširiti na vse tožbe, vložene na določenem pravnem področju.¹⁷

33. Običajno je naloga primerjanja različnih nacionalnih postopkov z vidika enakovrednosti zaupana nacionalnemu predložitvenemu sodišču, ki mora preučiti, ali so zadevne tožbe podobne glede na njihov namen, predmet in bistvene značilnosti.¹⁸ Nacionalno sodišče mora pri odločanju, ali je nacionalna postopkovna določba manj ugodna, upoštevati vlogo te določbe v celotnem postopku, vsebino navedenega postopka in njegove posebnosti.¹⁹

34. Vendar je Sodišče včasih zavzelo stališče glede tega, ali je zadevna nacionalna določba skladna z načelom enakovrednosti. V nekaterih primerih je Sodišče nakazalo svoje stališče, a je zadevo prepustilo v odločanje nacionalnemu sodišču,²⁰ medtem ko je v drugih primerih dokončno odločilo o skladnosti upoštevne nacionalne pravila z zahtevami enakovrednosti.²¹ Menim, da je v obravnavani zadevi treba uporabiti zadnjenavedeni pristop.

35. V obravnavani zadevi velja prepoved vpogleda v spis sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, za tretjo osebo za zadeve, ki temeljijo na konkurenčnem pravu Unije in zadeve, ki temeljijo na avstrijskem konkurenčnem pravu. Povedano drugače, ne gre za različno obravnavanje, ki izhaja iz uveljavljanja zahtevka, ki ima podlago v pravu Unije in se šteje ali obravnava drugače kot povsem notranji položaj.²²

36. Menim, da ni sporno, da je tak postopek primerljiv z bodisi običajnim civilnim ali kazenskim postopkom, ker se nobeden od njiju ne nanaša na varstvo programov prizanesljivosti ali drugih posebnosti postopka v javnopravnih zadevah v okviru izvrševanja politike konkurence.

16 — Sodba z dne 19. julija 2012 v zadevi Littlewoods Retail (C-591/12, točka 31).

17 — Prav tam (točka 31).

18 — Zgoraj navedena sodba Littlewoods Retail (točka 45) in sodba z dne 29. oktobra 2009 v zadevi Pontin (C-63/08, ZOdl., str. I-10467).

19 — Sodba z dne 8. septembra 2011 v zadevi Rosado Santana (C-177/10, ZOdl., str. I-7907, točka 90 in navedena sodna praksa).

20 — Glej na primer zgoraj navedeno sodbo Rosado Santana (točka 91) in sodbo z dne 19. junija 2003 v zadevi Sante Pasquini (C-34/02, Recueil, str. I-6515, točke od 64 do 73).

21 — Sodba z dne 26. januarja 2010 v zadevi Transportes Urbanos y Servicios Generales (C-118/08, ZOdl., str. I-635, točka 46).

22 — Zgoraj navedena sodba Sante Pasquini (točka 59).

37. Zato predlagam, naj se na drugo vprašanje odgovori, da načelo enakovrednosti v smislu prava Unije ne nasprotuje nacionalni določbi kot je člen 39(2) KartG.

C – Odgovor na prvo vprašanje

1. Uvodne ugotovitve

38. Sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, želi s prvim vprašanjem za predhodno odločanje izvedeti, ali je zakonodaja države članice, ki tretjim osebam prepoveduje dostop do dokumentov, ki so bili predloženi sodišču, pristojnemu za konkurenčnopravne zadeve, če ni soglasja vseh strank tega postopka v javnopravni zadevi na področju konkurence, skladna s pravom Unije. Pomisleki nacionalnega sodišča vodijo posebej do vprašanja skladnosti take prepovedi s pravico do uveljavljanja odškodnine za škodo, povzročeno s prepovedanim sporazumom ali ravnanjem, v pravnem postopku proti udeležencem tega sporazuma, kot je Sodišče ugotovilo v sodbi *Courage in Crehan*²³ in potrdilo v sodbi *Manfredi*²⁴.

39. Obravnavana zadeva je bolj zapletena zato, ker so bili nekateri podatki, do katerih združenje prosi za dostop, pridobljeni v okviru programa prizanesljivosti od podjetja, zoper katerega združenje namerava vložiti tožbo.

40. Menim, da je v obravnavanem sporu mogoče uporabiti pristop, ki ga je Sodišče uporabilo v sodbi *Pfleiderer*. Navedlo je, da niti določbe Pogodbe ES s področja konkurence niti Uredba št. 1/2003 ne vsebujejo skupnih pravil glede prizanesljive obravnave ali skupnih pravil glede pravice do vpogleda v dokumentacijo v zvezi s postopkom prizanesljive obravnave, ki bi bila nacionalnemu organu, pristojnemu za konkurenco, prostovoljno posredovana v okviru nacionalnega programa prizanesljivosti.²⁵ Sodišče je nato ugotovilo, da morajo države članice ob neobstoju zavezujočih pravil v pravu Unije v zvezi s tem postaviti nacionalna pravila glede pravice do dostopa s strani oseb, na katere kartel neugodno vpliva, do dokumentov v zvezi s programi prizanesljivosti,²⁶ pri čemer ne smejo onemogočiti ali prekomerno otežiti izvajanja prava Unije, še posebej na področju konkurenčnega prava pa morajo zagotoviti, da pravila, ki jih sprejmejo ali uporabijo, ne ogrožajo učinkovite uporabe členov 101 PDEU in 102 PDEU.²⁷

41. To je Sodišče v sodbi *Pfleiderer* pripeljalo do ugotovitve, ki je enako upoštevana tudi za obravnavano zadevo, kljub drugačnemu institucionalnemu okviru zadeve, v kateri je bila izdana navedena sodba, ki se je nanašala na dostop do upravnih in ne sodnih dokumentov. Ugotovljeno je bilo, da je pri obravnavanju zahtevkov za dostop do dokumentov v okviru nacionalnega programa prizanesljivosti treba tehtati varovanje podatkov, ki jih prostovoljno predloži predlagatelj za prizanesljivo obravnavo (katere učinkovitost in zato učinkovita uporaba členov 101 PDEU in 102 PDEU je lahko ogrožena, če se dokumenti v zvezi s programom prizanesljivosti razkrijejo osebam, ki nameravajo vložiti odškodninsko tožbo),²⁸ in potrebo po zagotovitvi, da veljavna nacionalna pravila niso manj ugodna od

23 — Navedena v opombi 3 (točka 26).

24 — Navedena v opombi 3 (točka 78).

25 — Točka 20. Sodišče je v točki 21 sodbe *Pfleiderer* opozorilo, da niti Obvestilo Komisije o sodelovanju v okviru mreže organov, pristojnih za konkurenco (UL 2004 C 101, str. 43) niti Obvestilo Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah (UL 2006 C 298, str. 17), ki se nanašata na prizanesljivo obravnavo, za države članice nista zavezujoči. Sodišče je v točki 22 sodbe *Pfleiderer* navedlo, da je bil v okviru EMK leta 2006 oblikovan in sprejet vzorčni program prizanesljivosti za uskladitev nekaterih elementov nacionalnih programov prizanesljivosti. Ta vzorčni program za sodišča držav članic prav tako ni zavezujoč.

26 — Zgoraj navedena sodba *Pfleiderer* (točka 23).

27 — Prav tam (točka 24 in navedena sodna praksa).

28 — Prav tam (točki 25 in 26). Strinjam se s stališčem generalnega pravobranilca J. Mazáka v točki 34 njegovih sklepnih predlogov v zadevi *Pfleiderer*, da „če država članica prek svojih organov za varstvo konkurence izvaja program prizanesljivosti, da bi zagotovila učinkovito izvajanje člena 101 PDEU, menim, da mora kljub procesni avtonomiji, ki jo imajo države članice pri izvajanju te določbe, zagotoviti učinkovito uvedbo in izvajanje tega programa prizanesljivosti“.

tistih, ki določajo podobne notranje zahtevke in ne delujejo tako, da praktično onemogočijo ali prekomerno otežijo uveljavljanje take odškodnine.²⁹ Sodišče je menilo, da tako tehtanje lahko izvajajo le nacionalna sodišča v vsakem posameznem primeru.³⁰ K pomenu teh ugotovitev se bom kmalu vrnil.

42. Dalje, kot je Sodišče ugotovilo v sodbi z dne 14. decembra 1995 v združenih zadevah van Schijndel (C-430/93 in C-431/93), je treba vsako zadevo, v kateri se postavi vprašanje, ali nacionalna procesna določba uporabo prava Unije onemogoči ali prekomerno oteži, preučiti glede na vlogo te določbe v postopku, potek postopka in posebnosti postopka, gledano v celoti, pred različnimi nacionalnimi organi. Glede na to preučitev je treba po potrebi upoštevati temeljna načela nacionalnega sodnega sistema, kot so varstvo pravice do obrambe, načelo pravne varnosti in pravilen potek postopka.³¹ Zato je treba upoštevati tudi to načelo.

43. Čeprav so ugotovitve iz sodbe Pfeiderer za obravnavani spor pomembne, pa se je kljub temu treba zavedati razlik. V navedeni zadevi je nacionalno predložitveno sodišče želelo pojasniti o morebitnem vplivu, ki ga lahko ima dostop oškodovanca do informacij, ki jih je predlagatelj za prizanesljivo obravnavo poslal nacionalnemu organu, pristojnemu za konkurenco, na sistem sodelovanja in izmenjave informacij iz členov 11 in 12 Uredbe št. 1/2003 v okviru programa prizanesljivosti.³²

44. Prvo vprašanje v obravnavani zadevi pa se nanaša na prepoved, določeno z nacionalno zakonodajo, za vse dokumente v spisih sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, če ni soglasja vseh strank, ne glede na to, ali so stranke v postopku prizanesljive obravnave ali ne, in na podlagi katere nacionalno sodišče ne more izvesti tehtanja, ki ga je Sodišče določilo v sodbi Pfeiderer.

45. Povedano drugače, obravnavani spor je z nekaterih vidikov bolj podoben problematiki, ki jo je Sodišče obravnavalo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Courage in Crehan, in ki se je nanašala na prepoved na podlagi angleške zakonodaje vlaganja odškodninskih tožb s strani pogodbenih strank nezakonitih pogodb, vključno s sporazumi, ki so bili v nasprotju s členom 101 PDEU. Menim, da je ključna ideja v točki 26 sodbe Courage in Crehan.

„Polni učinek člena 85 ES in zlasti polni učinek prepovedi, določene v členu 85(1) ES bi bila ogrožena, če kdorkoli *ne bi mogel zahtevati* odškodnine za škodo, povzročeno s pogodbo ali ravnanjem, ki lahko omejuje ali izkrivlja konkurenco.“³³

46. Zato je ključno vprašanje to: ali avstrijska omejitev, kot jo je opisalo sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, pomeni, da združenje ali njegova podjetja ne morejo uveljavljati odškodnine za škodo, ki jim je bila povzročena z nezakonitim kartelom, tako da avstrijska prepoved to uveljavljanje v praksi onemogoča oziroma pretirano otežuje?³⁴ Glede na ugotovitve Sodišča v sodbi DEB se je treba vprašati, ali ima združenje na voljo pravno sredstvo, ki zagotavlja učinkovito sodno varstvo pravic, ki jih ima na podlagi prava Unije;³⁵ torej ali se lahko pred avstrijskimi sodišči sklicujejo na pravice, ki jih določa pravo Unije?³⁶

29 — Prav tam (točka 30).

30 — Prav tam (točka 31).

31 — Sodba z dne 14. decembra 1995 (Recueil, str. I-4705, točka 19).

32 — Glej zgoraj navedene sklepne predloge generalnega pravobranilca J. Mazáka (točka 22).

33 — Moj poudarek (ležeče tiskano).

34 — Kot v primeru sodbe z dne 22. decembra 2010 v zadevi DEB (C-279/09, ZOdl., str. I-13849), v kateri je bilo razsojeno, da nacionalno pravilo, s katerim se zahteva vnaprejšnje plačilo stroškov pred vložitvijo tožbe v zvezi z odgovornostjo institucije EU, če ni na voljo pravne pomoči, lahko krši pravico dostopa do sodnega varstva. Presoja, ali je do tega dejansko prišlo, je bila pridržana za nacionalno sodišče.

35 — Sodba z dne 11. septembra 2003 v zadevi Safalero (C-13/01, Recueil, str. I-8679, točka 54).

36 — Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Mengozzija v zadevi Mono Car Styling (C-12/08, ZOdl., str. I-6653, točka 84, v kateri se sklicuje na točke od 38 do 40 sodbe Sodišča z dne 13. marca 2007 v zadevi Unibet (C-432/05, ZOdl., str. I-2271)).

47. Nazadnje, upoštevati je treba člen 19(1) PEU in obseg, v katerem zagotavlja dodatno jamstvo za načelo učinkovitosti. Na podlagi člena 19(1) države članice vzpostavijo pravna sredstva, „potrebna za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije“. Povedano drugače, glede na določbe Pogodbe standard učinkovitega sodnega varstva pravic, ki jih določa pravo Unije, presega klasično formulo, ki se nanaša na praktično onemogočanje oziroma prekomerno oteževanje. Menim, da to pomeni, da morajo biti nacionalna pravna sredstva dostopna, hitra in stroškovno učinkovita.³⁷

48. Z vidika politike konkurence se ta zadeva nanaša na razpravo v zvezi s t. i. izvrševanjem pravil o konkurenci s strani zasebnikov. Drugače od položaja v Združenih državah, koncept morda tukaj ni najbolj primeren, če upoštevamo, da v okviru konkurenčnega prava Unije ne obstajajo instrumenti, kot so predkazenski postopek, skupinske tožbe in kaznovalna odškodnina. Menim, da žrtve omejitev konkurence v Evropski uniji, drugače od oseb v enakem položaju v Združenih državah, iščejo le pravno varstvo zasebne pravice in ne izvrševanja javne politike.

2. Sodna praksa Sodišča v zvezi z nacionalnimi pravili o dokazih in splošnimi načeli, ki se nanašajo na polni učinek

49. Iz sodne prakse izhaja, da morajo države članice zagotoviti, da dokazna pravila, zlasti pravila o dokaznem bremenu, ki veljajo za tožbe v zvezi s kršitvijo prava Unije, v praksi posameznikom ne onemogočajo ali prekomerno otežujejo uresničevanja pravic, ki jih imajo na podlagi prava Unije.³⁸

50. Sodišče je na primer razsodilo, da se mora nacionalno sodišče prepričati, da lahko posameznik, ki namerava vložiti odškodninsko tožbo na podlagi prava Unije na področju odškodninske odgovornosti države, uporabi izredni postopek, ki omogoča dokazovanje s pričami, v nasprotnem primeru pa da lahko z drugimi dokazi, zlasti z dokazili, dokaže nastalo škodo.³⁹ Drugače bi pravila o dokazih posamezniku v praksi onemogočila ali prekomerno otežila izvrševanje pravic, ki jih ima na podlagi prava Unije.⁴⁰ Povedano drugače, omejitve glede dokazov, ki so „ključni za zahtevek tožeče stranke“, ⁴¹ niso skladne z načelom polnega učinka. Druga pravila o dokazih, za katere je Sodišče štelo, da so predmet nadzora nacionalnih sodišč zaradi kršitve načela polnega učinka, vključujejo tudi pravila, ki posegajo v načelo enakosti orožij.⁴²

51. Menim, da pogojevanje vpogleda v spis sodišča v zvezi z javnopravno zadevo na področju konkurence s soglasjem kršitelja pravil o konkurenci pomeni močan odvračalni dejavnik za uresničevanje pravice do uveljavljanja civilne odškodnine zaradi kršitve konkurenčnega prava Unije.⁴³ Sodišče je razsodilo, da če je posameznika kršitelj odvrnil od tega, da bi pravočasno vložil tožbo, se ta kršitelj ne bo mogel sklicevati na nacionalna procesna pravila v zvezi z zastaralnimi roki za vložitev

37 — Glej po analogiji sodbo DEB.

38 — Sodbe z dne 3. februarja 2000 v zadevi Dounias (C-228/98, Recueil, str. I-577, točka 69 in navedena sodna praksa), z dne 29. aprila 2004 v zadevi Pusa (C-224/02, Recueil, str. I-5763, točka 44) in z dne 24. aprila 2008 v zadevi Arcor (C-55/06 ZOdl., str. I-2931, točka 191 in navedena sodna praksa). Glej tudi, v zvezi s pravili o dokazih, sodbi z dne 7. septembra 2006 v zadevi Laboratoires Boiron SA (C-526/04, ZOdl., str. I-7259, točke od 52 do 57) in z dne 1. julija 2010 v zadevi Speranza (C-35/09, ZOdl., str. I-6581).

39 — Zgoraj navedena sodba Dounias (točka 71).

40 — Prav tam (točka 71).

41 — Glej točko 50 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca F. G. Jacobsa v zadevi Dounias.

42 — Glej na primer sodbi z dne 10. aprila 2003 v zadevi Steffensen (C-276/01, Recueil, str. I-3735) in z dne 6. novembra 2012 v zadevi Otis in drugi (C-199/11).

43 — Sodba Sodišča z dne 15. aprila 2010 v zadevi Barth (C-542/08, ZOdl., str. I-3189, točka 40).

tožbe.⁴⁴ Ne vidim razloga, zakaj bi uporabo tega načela omejevali z zastaralnimi roki in se zavzemam za razširitev te uporabe na pravila o dokaznem bremenu, ki imajo podoben odvrtačalni učinek.⁴⁵ Dvomim tudi o skladnosti pravnih sredstev, ki odvrtaajo od uresničevanja pravic na podlagi prava Unije, s členom 19(1) PEU.

3. Člen 47 Listine

52. Kot je pred kratkim opozorilo Sodišče, vsebuje načelo učinkovitega sodnega varstva, določeno v členu 47 Listine, več različnih elementov; zlasti pravico do obrambe, načelo enakosti orožij, pravico dostopa do sodnega varstva ter pravico do svetovanja, obrambe in zastopanja.⁴⁶ Poleg tega pravica dostopa do sodnega varstva glede na sodno prakso Sodišča vključuje tudi „pooblastila“ nacionalnih sodišč, da presoajo vsa dejanska in pravna vprašanja, ki so upoštevana za zadeve, o katerih odločajo.⁴⁷ Menim, da nacionalno sodišče, ki odloča o civilnopravnih posledicah nezakonitega omejevanja konkurence, ne more imeti takih „pooblastil“, če v praksi ne more priti do ključnih dokazov, kot so dokumenti, zbrani v postopku v javnopravni zadevi na področju konkurence in v katerih je bilo nezakonito omejevanje konkurence, kot je kartel, že dokazano.

53. Zato omejevanje razpolaganja s ključnimi dokazi posega v pravico pravnih strank do sodne rešitve njihovega spora.⁴⁸ Vpliva tudi na njihovo pravico do učinkovitega vlaganja tožb.⁴⁹

54. Pravica dostopa do sodnega varstva pa ni absolutna.⁵⁰ Lahko je predmet omejitev, če te ne posegajo v samo bistvo pravice do dostopa, če sledijo legitimnemu cilju in če obstaja sorazmerje med uporabljenimi sredstvi in legitimnim ciljem, ki se želi doseči.⁵¹

55. Člen 47 je prav tako upošteven v obravnavani zadevi, ker zagotavlja poštenost obravnav, ki zagotavlja varovanje interesov podjetij, ki so bila udeležena v kartelu. Menim, da dostopa do prostovoljno podanih samoobtožujočih izjav, ki jih je podal prosilec za prizanesljivo obravnavo, načelno ne bi smeli odobriti.⁵² Privilegij zoper samoobtožbo v pravu Unije velja že zelo dolgo⁵³ in se je nanj mogoče neposredno sklicevati pred nacionalnimi organi, pristojnimi za konkurenco, ki izvajajo pravila Evropske unije.⁵⁴

44 — Glej na primer zgoraj navedeno sodbo Levez (točka 32), kjer se je za zavajanje delodajalca glede višine plače, ki jo prejemaajo moški, ki opravljajo enako delo, štelo, da je „povzročilo“ zamudo B. S. Levez pri vložitvi tožbe.

45 — Glej klasičen primer v sodbi z dne 9. novembra 1983 v zadevi San Giorgio (199/82, Recueil, str. I-3595).

46 — Zgoraj navedena sodba Otis in drugi (točka 48).

47 — Prav tam (točka 49).

48 — Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Darmona v združenih zadevah Verholen in drugi (od C-87/90 do C-89/90, Recueil, str. I-3757, točka 33).

49 — Zgoraj navedena sodba DEB (točka 45, ki se sklicuje na sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 15. februarja 2005 v zadevi Steel and Morris proti Združenemu kraljestvu (št. 68416/01, točka 59, ESČP 2005-II)).

50 — Prav tam (točka 45).

51 — Prav tam (točka 47, ki se sklicuje na sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 13. julija 1995 v zadevi Tolstoy-Miloslavsky proti Združenemu kraljestvu (Serija A št. 316-B, točke od 59 do 67) in z dne 19. junija 2001 v zadevi Kreuz proti Poljski (št. 28249/95, ESČP 2001-VI, točki 54 in 55)). Glej tudi točko 38 sklepnih predlogov generalne pravobranilke E. Sharpston v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Unibet.

52 — Točka 46 sklepnih predlogov generalnega pravobranilca J. Mazáka v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Pfeleiderer.

53 — Glej klasičen primer v sodbi z dne 18. maja 1982 v zadevi AM & S Europe proti Komisiji (155/79, Recueil, str. I-1616).

54 — Potrjeno v novejši sodbi z dne 14. novembra 2012 v zadevi Nexans France in Nexans proti Komisiji (T-135/09, točka 128 in navedena sodna praksa). Glej tudi sodbo z dne 14. septembra 2010 v zadevi Akzo Nobel Chemicals in Akros Chemicals proti Komisiji (C-550/07 P, ZOdL, str. I-8301).

56. Res je, da programi prizanesljivosti ne zagotavljajo varstva pred odškodninskimi tožbami⁵⁵ in da se privilegij zoper samoobtožbo v okviru zasebnega prava ne uporablja. Kljub temu imajo razlogi javne politike in pravičnost do stranke, ki je v okviru programa prizanesljivosti podala obremenilne izjave, večjo težo od odobritve vpogleda v spis sodišča v javnopravni zadevi na področju konkurence, če je bila stranka, ki bi imela korist od tega spisa, priča na strani organa, pristojnega za konkurenco, ki je sprožil postopek.

4. Uporaba v obravnavani zadevi

57. Sodišče je razsodilo, da pravo Unije zavezuje države članice, da zagotovijo, da nacionalna zakonodaja ne „posega“ v pravico do učinkovitega sodnega varstva;⁵⁶ zadevnim osebam ni mogoče prepovedati sklicevanja na svoje pravice pred nacionalnimi sodišči. Ali ima avstrijska prepoved do vpogleda v spis sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, če ni soglasja vseh strank, tak učinek?

58. Sodišče je razsodilo, da bi razkritje dokumentov, ki so si jih izmenjali Komisija in podjetja v postopku nadzora nad koncentracijami, načeloma škodovalo varovanju ciljev preiskave in varovanju poslovnih interesov podjetij, vključenih v ta postopek, tudi če bi bil ta postopek že končan.⁵⁷ Na ravni Evropske unije pa taka načela⁵⁸ tekmujejo s pravili o dostopu do dokumentov in obveznostjo preglednosti, kot so določeni v sekundarnem in primarnem pravu Unije.⁵⁹

59. Zato je Sodišče razvilo sodno prakso, ki vključuje zadeve, ki spadajo na področje dostopa do dokumentov, ki jih ima Komisija v preiskavah na področju konkurence,⁶⁰ kar v bistvu pomeni tehtanje med temi potrebami ob presoji vsakega posameznega zaprosenega dokumenta. To pomeni, da je na ravni Evropske unije absolutna prepoved dostopa do dokumentov, ki so bili zbrani v okviru preiskave v zvezi s kartelom, nedopustna.

60. Teh načel, ki so bila razvita v okviru dostopa do dokumentov, ki jih ima Evropska komisija, ni mogoče neposredno prenesti na nacionalno raven. Kljub temu dajejo okvir, podlago in perspektivo za presojo združljivosti absolutne prepovedi v avstrijskem pravu z načelom polnega učinka.

61. Enako in kot očitno izhaja iz sodbe Sodišča v zadevi Pfeiderer, je treba upoštevati tudi potrebo po varstvu programov prizanesljivosti. V skladu s točko 26 Obvestila Komisije o sodelovanju med Komisijo in sodišči držav članic EU pri uporabi členov 81 ES in 82 ES⁶¹ „[...] Komisija nacionalnim sodiščem ne bo posredovala informacij, ki jih je prostovoljno predložil prosilec za ugodno obravnavo, če ni soglasja tega prosilca“, čeprav, kot sem že omenil, odobritev prizanesljive obravnave s strani Evropske komisije ne zagotavlja jamstev v okviru pravnega postopka za plačilo odškodnine.⁶²

55 — Glej Obvestilo Komisije o imuniteti pred globami in znižanju glob v kartelnih zadevah (UL 2006 C 298, str. 17, točka 39). „Dejstvo, da se prizna imuniteta ali znižanje v zvezi z globami, ne more varovati podjetja pred civilnopravnimi posledicami njegovega sodelovanja pri kršitvi člena 81 Pogodbe ES.“

56 — Glej zgoraj navedeno sodbo *Mono Car Styling* (točka 49 in navedena sodna praksa).

57 — Sodba z dne 28. junija 2012 v zadevi Komisija proti *Éditions Odile Jacob* (C-404/10 P, točki 123 in 124).

58 — Temu je na primer mogoče dodati povezan koncept varovanja poslovnih skrivnosti. Sodbi z dne 29. marca 2012 v zadevi *Interseroh* (C-1/11) in z dne 26. junija 2007 v zadevi *Ordre des barreaux francophones et germanophones* (C-305/05, ZOdL, str. I-5305).

59 — Glej predvsem Uredbo (ES) št. 1049/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 331).

60 — Zgoraj navedena sodba Komisija proti *Éditions Odile Jacob* in sodba z dne 22. maja 2012 v zadevi *EnBW Energie Baden-Württemberg* proti Komisiji (T-344/08).

61 — UL 2004, C 101, str. 54.

62 — Dodati je treba, da je Splošno sodišče pred kratkim menilo, da je treba strankam dovoliti vpogled v spise Komisije v njegovem sodnem tajništvu, če je zadeva temeljila na podatkih, ki jih je predložilo podjetje v okviru programa prizanesljivosti. Glej sodbo z dne 14. novembra 2012 v zadevi *Prysmian SpA in Prysmian Cavi e Sistemi Energia Srl* proti Komisiji (T-140/09) in zgoraj navedeno sodbo *Nexans France SAS*.

62. Take ugotovitve so enako upoštevne pri presoji skladnosti člena 39(2) KartG, predvsem kadar pravdni postopki za plačilo odškodnine igrajo dodatno vlogo v Evropski uniji⁶³ pri izvajanju konkurenčnega prava. Zato menim, da se pravice zasebnikov, da zahtevajo plačilo odškodnine od gospodarskih subjektov, ki so kršili konkurenčno pravo Unije, ki je bila določena v sodbah Courage in Crehan ter Manfredi, ne bi smelo razviti do te mere, da bila ogrožena učinkovitost javnopravnih mehanizmov izvajanja, ne glede na to, ali so evropski ali nacionalni.

63. Avstrijsko določbo se je zagovarjalo s trditvijo, da je avstrijski zakonodajalec opravil potrebno tehtanje med nasprotujočimi si javnimi in zasebnimi interesi in menil, da je treba dati absolutno prednost javnemu interesu, ki se nanaša na učinkovito izvajanje pravil o konkurenci. Vendar menim, da, razen v nekaterih položajih, ki ne spadajo v okvir konkurenčnega prava, tehtanje, ki ne pušča prostora za enega od nasprotujočih si interesov, ni v skladu z načelom sorazmernosti.

64. Zato menim, da bi bilo z vidika sorazmernosti ustrežnejše zakonodajno pravilo, ki bi zagotavljalo absolutno varstvo udeležencev v programu prizanesljivosti, vendar bi zahtevalo, da se interesi drugih udeležencev omejevalnega ravnanja tehtajo z interesi domnevnih oškodovancev. V Avstriji obseg varstva zaupnosti spisa sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, ni omejen na poslovne skrivnosti udeleženi podjetij. Dalje menim, da razen v primeru podjetij, ki so upravičena do prizanesljive obravnave, sodelovanje pri prepovedanem omejevanju konkurence ni poslovna skrivnost, ki zahteva varstvo na podlagi prava Unije.⁶⁴

65. Zato menim, da je absolutna prepoved vpogleda v spis sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, če ni soglasja strank, nesorazmerno oviranje pravice do dostopa do sodnega varstva, kot je zagotovljena s členom 47 Listine, zlasti kadar, kot je razvidno iz spisa, sodbe sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, niso javno dostopne.

66. Menim, da potreba po polnem učinku zahteva instrument v rokah nacionalnega sodišča, ki odloča o vpogledu v spis sodišča s strani tretje osebe, ki mu omogoča tehtanje, kakršno izhaja iz sodbe Pfeleiderer. Tako tehtanje bi nacionalnemu sodišču omogočilo, da sooči vse nasprotujoče si dejavnike, kot je varovanje legitimnih poslovnih skrivnosti podjetij, ki so bila udeležena pri omejevanju, proti dolžnosti držav članic, ki jo imajo na podlagi člena 19(1) PEU, da zagotovijo pravna sredstva „potrebna za zagotovitev učinkovitega pravnega varstva na področjih, ki jih ureja pravo Unije“. Nacionalni zakonodajalec lahko določi dejavnike, ki jih je treba upoštevati pri takem tehtanju, ne sme pa ga prepovedati, razen morda glede informacij, ki so jih posredovala podjetja, ki so deležna prizanesljive obravnave.

67. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da čeprav je Pogodba ES posameznikom omogočila, da lahko po potrebi pred sodiščem Skupnosti vložijo določeno neposredno tožbo, pa njen namen ni bil ustvariti novih pravnih sredstev za zagotavljanje spoštovanja prava Skupnosti pred nacionalnimi sodišči, poleg tistih, ki jih določa nacionalno pravo. Drugače bi bilo le, če bi bilo iz celotne sistematike zadevnega nacionalnega pravnega sistema jasno razvidno, da ne obstaja nobeno pravno sredstvo, ki bi lahko tudi posredno zagotovilo spoštovanje posameznikovih pravic na podlagi prava Skupnosti.⁶⁵

68. Zato mora sodišče, pristojno za konkurenčnopravne zadeve, pri svoji presoji upoštevati tudi druge načine zbiranja dokazov, ki jih omogoča avstrijsko pravo. Ti na primer vključujejo procesna pravila o razkritju dokumentov v okviru pravnega postopka ali pravila, ki določajo dostop do upravnih dokumentov zveznega organa, pristojnega za konkurenco, in še člena 219(2) in 273 zakonika

63 — Commission Staff Working Paper accompanying the White Paper on Damages actions for breach of the EC antitrust rules SEC(2008) 404, točka 2, stran 7.

64 — Glej stališče v zvezi s poslovnimi skrivnostmi v točki 33 mojih sklepnih predlogov v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 22. novembra 2012, Westbahn Management (C-136/11). Komisija je svoje odločbe, v katerih je uporabila konkurenčno pravo Unije, vedno objavila, pri čemer je po potrebi zakrila elemente, ki pomenijo poslovne skrivnosti.

65 — Zgoraj navedena sodba Unibet (točki 40 in 41 ter navedena sodna praksa).

o pravnem postopku, pred odločitvijo o tem, kateri deli spisov sodišča se lahko posredujejo tretjim osebam, da bi se zagotovilo učinkovito sodno varstvo v okviru odškodninskih tožb, kot izhajajo iz sodb Courage in Crehan ter Manfredi, proti gospodarskim subjektom, za katere je bilo ugotovljeno, da so kršili člen 101 PDEU. Enako je treba postopati pri določanju višine škode.⁶⁶

69. Nazadnje, v okviru dejavnikov, ki jih lahko določi nacionalni zakonodajalec in ob spoštovanju načel prava Unije, opisanih zgoraj, je treba pustiti nekaj prostora za tehtanje javnega interesa, ki se nanaša na učinkovito izvajanje pravil o konkurenci, in zasebnega interesa oškodovancev kršitev teh istih pravil.

70. Zato Sodišču predlagam, naj na prvo vprašanje odgovori, da načelo učinkovitega sodnega varstva, ki se uporablja glede na člen 19(1) PEU nasprotuje določbi nacionalnega konkurenčnega prava, kot je člen 39(2) KartG, ki tretjim osebam, ki nameravajo vložiti odškodninsko tožbo proti udeležencem kartela, prepoveduje vpogled v spis sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, če ni soglasja teh udeležencev.

V – Predlog

71. Predlagam, da se na vprašanji sodišča, pristojnega za konkurenčnopravne zadeve, odgovori tako:

1. Načelo učinkovitosti v smislu prava Unije, kot se uporablja glede na člen 19(1) PEU, nasprotuje določbi nacionalnega konkurenčnega prava, ki odobritev dostopa do dokumentov nacionalnega sodišča, zbranih v postopku, v katerem se uporablja konkurenčno pravo Unije, tretjim osebam, ki niso stranke navedenega postopka, vendar nameravajo vložiti odškodninske tožbe proti udeležencem sporazuma, ki je bil predmet postopka, v katerem se uporablja konkurenčno pravo, pogojuje s tem, da vse stranke v navedenem postopku dajo soglasje glede dostopa. Odgovor bi bil drugačen le, če nacionalno pravo zagotavlja drugačne poti za pridobivanje dokazov o kršitvi konkurenčnega prava Unije in opredelitvi škode, ki zagotavljajo učinkovito pravno varstvo v zvezi s pravico do uveljavljanja odškodnine zaradi kršitev teh določb in so v skladu s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.
2. Načelo enakovrednosti v smislu prava Unije ne nasprotuje določbi nacionalnega konkurenčnega prava, ki odobritev dostopa do dokumentov nacionalnega sodišča, zbranih v postopku, v katerem se uporablja konkurenčno pravo Unije, tretjim osebam, ki niso stranke navedenega postopka, brez izjem pogojuje s tem, da vse stranke v tem postopku dajo soglasje glede dostopa, kadar se določba enako uporablja za povsem notranje postopke na podlagi konkurenčnega prava, vendar se razlikuje od nacionalnih določb, ki se uporabljajo za dostop tretjih oseb do sodnih dokumentov v okviru drugih postopkov, zlasti pravnega in nepravnega ter kazenskega postopka.

66 — Generalna pravobranilka E. Sharpston je trdila, da praktični problemi pri določanju višine škode ne zadostujejo za to, da bi bilo uveljavljanje odškodnine „praktično nemogoče ali prekomerno oteženo“. Glej točko 49 njenih sklepnih predlogov v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Unibet. Menim, da je to vprašanje stopnje težavnosti, o kateri mora presoditi nacionalno sodišče glede na člen 19(1) PEU.